Středa 28. dubna 2021

P9_TA(2021)0143

Ochrana půdy

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 28. dubna 2021 o ochraně půdy (2021/2548(RSP))

(2021/C 506/07)

Evropský parlament,

— s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie (SFEU) a zejména na článek 191 této smlouvy,

— s ohledem na závěry Evropské rady ze dne 12. prosince 2019 o změně klimatu,

— s ohledem na závěry Rady ze dne 23. října 2020 nazvané „Biologická rozmanitost – potřeba přijmout naléhavá opatření“,

— s ohledem na rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1386/2013/EU ze dne 20. listopadu 2013 o všeobecném akčním programu Unie pro životní prostředí na období do roku 2020 „Spokojený život v mezích naší planety“ ([1]) (dále jen „sedmý akční program pro životní prostředí“) a na jeho vizi do roku 2050,

— s ohledem na směrnici Evropského parlamentu a Rady 2003/35/ES ze dne 26. května 2003 o účasti veřejnosti na vypracovávání některých plánů a programů týkajících se životního prostředí ([2]),

— s ohledem na směrnici Evropského parlamentu a Rady 2004/35/ES ze dne 21. dubna 2004 o odpovědnosti za životní prostředí v souvislosti s prevencí a nápravou škod na životním prostředí ([3]),

— s ohledem na návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o zřízení rámce pro ochranu půdy a o změně směrnice 2004/35/ES (COM(2006)0232),

— s ohledem na směrnici Evropského parlamentu a Rady 2010/75/EU ze dne 24. listopadu 2010 o průmyslových emisích (integrované prevenci a omezování znečištění) ([4]),

— s ohledem na směrnici Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES ze dne 23. října 2000, kterou se stanovuje rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky ([5]),

— s ohledem na směrnici Rady 86/278/EHS ze dne 12. června 1986 o ochraně životního prostředí a zejména půdy při používání kalů z čistíren odpadních vod v zemědělství ([6]),

— s ohledem na směrnici Rady 91/676/EHS ze dne 12. prosince 1991 o ochraně vod před znečištěním dusičnany ze zemědělských zdrojů ([7]) (dále jen „směrnice o dusičnanech“),

— s ohledem na směrnici Evropského parlamentu a Rady 2009/128/ES ze dne 21. října 2009, kterou se stanovuje rámec pro činnost Společenství za účelem dosažení udržitelného používání pesticidů ([8]), ve znění pozdějších předpisů,

— s ohledem na směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/2284 ze dne 14. prosince 2016 o snížení národních emisí některých látek znečišťujících ovzduší ([9]),

— s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/852 ze dne 17. května 2017 o rtuti a o zrušení nařízení (ES) č. 1102/2008 ([10]),

([1]) Úř. věst. L 354, 28.12.2013, s. 171.
([2]) Úř. věst. L 156, 25.6.2003, s. 17.
([3]) Úř. věst. L 143, 30.4.2004, s. 56.
([4]) Úř. věst. L 334, 17.12.2010, s. 17.
([5]) Úř. věst. L 327, 22.12.2000, s. 1.
([6]) Úř. věst. L 181, 4.7.1986, s. 6.
([7]) Úř. věst. L 375, 31.12.1991, s. 1.
([8]) Úř. věst. L 309, 24.11.2009, s. 71.
([9]) Úř. věst. L 344, 17.12.2016, s. 1.
([10]) Úř. věst. L 137, 24.5.2017, s. 1.

— s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/841 ze dne 30. května 2018 o zahrnutí emisí skleníkových plynů a jejich pohlcování v důsledku využívání půdy, změn ve využívání půdy a lesnictví do rámce politiky v oblasti klimatu a energetiky do roku 2030 ([11]),

— s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1307/2013 ze dne 17. prosince 2013, kterým se stanoví pravidla pro přímé platby zemědělcům v režimech podpory v rámci společné zemědělské politiky a kterým se zrušují nařízení Rady (ES) č. 637/2008 a nařízení Rady (ES) č. 73/2009 ([12]),

— s ohledem na politické směry Komise na období 2019–2024, zejména na cíl nulového znečištění pro Evropu,

— s ohledem na návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví pravidla podpory pro strategické plány, jež mají být vypracovány členskými státy v rámci společné zemědělské politiky (strategické plány SZP) a financovány Evropským zemědělským záručním fondem (EZZF) a Evropským zemědělským fondem pro rozvoj venkova (EZFRV), a zrušuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1305/2013 a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1307/2013 (COM(2018)0392),

— s ohledem na sdělení Komise ze dne 11. prosince 2019 nazvané „Zelená dohoda pro Evropu“ (COM(2019)0640),

— s ohledem na návrh Komise týkající se všeobecného akčního programu Unie pro životní prostředí na období do roku 2030 (návrh 8. akčního programu pro životní prostředí) (COM(2020)0652),

— s ohledem na sdělení Komise ze dne 20. května 2020 nazvané „Strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030 – Navrácení přírody do našeho života“ (COM(2020)0380),

— s ohledem na zprávu o stavu světových půdních zdrojů, kterou v roce 2015 zveřejnil Mezivládní technický panel pro půdu (ITPS), Globální partnerství pro půdu (GSP) a Organizace OSN pro výživu a zemědělství (FAO),

— s ohledem na sdělení Komise ze dne 20. května 2020 nazvané „Strategie ‚od zemědělce ke spotřebiteli‘ pro spravedlivé, zdravé a ekologické potravinové systémy“ (COM(2020)0381),

— s ohledem na zprávu Komise ze dne 13. února 2021 nazvanou „Provádění tematické strategie pro ochranu půdy a probíhající činnosti“ (COM(2012)0046),

— s ohledem na sdělení Komise ze dne 20. září 2011 nazvané „Plán pro Evropu účinněji využívající zdroje“ (COM(2011)0571),

— s ohledem na sdělení Komise ze dne 11. března 2020 nazvané „Nový akční plán pro oběhové hospodářství – Čistší a konkurenceschopnější Evropa“ (COM(2020)0098),

— s ohledem na sdělení Komise ze dne 14. října 2020 nazvané „Strategie pro udržitelnost v oblasti chemických látek: K životnímu prostředí bez toxických látek“ (COM(2020)0667),

— s ohledem na sdělení Komise ze dne 16. dubna 2002 nazvané „Směrem k tematické strategii pro ochranu půdy“ (COM(2002)0179),

— s ohledem na pracovní dokument útvarů Komise ze dne 12. dubna 2012 s pokyny týkajícími se osvědčených postupů k omezování, zmírňování nebo kompenzace zakrývání půdy (SWD(2012)0101),

— s ohledem na své usnesení ze dne 19. listopadu 2003 ke sdělení Komise „Směrem k tematické strategii pro ochranu půdy“ ([13]),

([11]) Úř. věst. L 156, 19.6.2018, s. 1.
([12]) Úř. věst. L 347, 20.12.2013.
([13]) Úř. věst. C 87 E, 7.4.2004, s. 395.

Středa 28. dubna 2021

— s ohledem na své usnesení ze dne 13. listopadu 2007 o tematické strategii na ochranu půdy ([14]),

— s ohledem na své usnesení ze dne 16. ledna 2020 o 15. zasedání konference smluvních stran Úmluvy o biologické rozmanitosti ([15]) (COP15),

— s ohledem na své usnesení ze dne 28. listopadu 2019 o stavu klimatické a environmentální nouze ([16]),

— s ohledem na své usnesení ze dne 16. ledna 2019 o postupu Unie pro povolování pesticidů ([17]),

— s ohledem na své usnesení ze dne 10. července 2020 o strategii pro udržitelnost v oblasti chemických látek ([18]),

— s ohledem na své usnesení ze dne 10. února 2021 o novém akčním plánu pro oběhové hospodářství ([19]),

— s ohledem na své usnesení ze dne 15. ledna 2020 o Zelené dohodě pro Evropu ([20]),

— s ohledem na své usnesení ze dne 13. listopadu 2007 o tematické strategii na ochranu půdy ([21]),

— s ohledem na stanovisko Výboru regionů ze dne 19. ledna 2013 k provádění tematické strategie pro ochranu půdy ([22]),

— s ohledem na stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů nazvanému „Směrem k tematické strategii pro ochranu půdy“ (COM(2002)0179) ([23]),

— s ohledem na stanovisko Výboru regionů ze dne 5. února 2021 o agroekologii (CdR 3137/2020),

— s ohledem na zvláštní zprávu Evropského účetního dvora č. 33/2018 s názvem „Desertifikace v EU: boj s touto rostoucí hrozbou vyžaduje více opatření“,

— s ohledem na kontrolu účelnosti vodohospodářských právních předpisů EU (SWD(2019)0439),

— s ohledem na Agendu OSN pro udržitelný rozvoj 2030 a na cíle udržitelného rozvoje, zejména cíl č. 15 – chránit, obnovovat a podporovat udržitelné využívání suchozemských ekosystémů, udržitelně hospodařit s lesy, potírat rozšiřování pouští, zastavit a následně zvrátit degradaci půdy a zastavit úbytek biodiverzity,

— s ohledem na novou Lipskou chartu – transformační sílu měst pro společné blaho, která byla přijata na neformální ministerské schůzi o městských záležitostech dne 30. listopadu 2020,

— s ohledem na dohodu přijatou dne 12. prosince 2015 na 21. konferenci smluvních stran (COP21) Rámcové úmluvy Organizace spojených národů o změně klimatu v Paříži (Pařížská dohoda),

— s ohledem na Úmluvu OSN o boji proti desertifikaci (UNCCD),

— s ohledem na Úmluvu OSN o biologické rozmanitosti,

([14]) Úř. věst. C 282 E, 6.11.2008, s. 138.
([15]) Přijaté texty, P9_TA(2020)0015.
([16]) Přijaté texty, P9_TA(2019)0078.
([17]) Úř. věst. C 411, 27.11.2020, s. 48.
([18]) Přijaté texty, P9_TA(2020)0201.
([19]) Přijaté texty, P9_TA(2021)0040.
([20]) Přijaté texty, P9_TA(2020)0005.
([21]) Úř. věst. C 282 E, 6.11.2008, s. 138.
([22]) Úř. věst. C 17, 19.1.2013, s. 37.
([23]) Úř. věst. C 61, 14.3.2003, s. 49.

— s ohledem na hodnotící zprávu o degradaci a obnově půdy zveřejněnou Mezivládní vědecko-politickou platformou pro biologickou rozmanitost a ekosystémové služby (IPBES) dne 23. března 2018,

— s ohledem na zprávu Evropské agentury pro životní prostředí ze dne 4. prosince 2019 nazvanou „Evropské životní prostředí – stav a výhled 2020“ (SOER 2020),

— s ohledem na zprávu „Stav půdy v Evropě – Příspěvek Společného výzkumného střediska ke zprávě o stavu životního prostředí a výhledech Evropské agentury pro životní prostředí – SOER 2010“ (*The State of Soil in Europe, A contribution of the JRC to the EEA's Environmental State and Outlook Report – SOER 2010*), kterou zveřejnila Komise a Společné výzkumné středisko v roce 2012,

— s ohledem na zvláštní zprávu Mezivládního panelu pro změnu klimatu (IPCC) o změně klimatu a půdě ze dne 8. srpna 2019,

— s ohledem na zprávu Úřadu OSN pro snižování rizika katastrof (UNDRR) z roku 2018 nazvanou „Hospodářské ztráty, chudoba a katastrofy: 1998-2017“, (*Economic losses, poverty & disasters: 1998-2017*),

— s ohledem na otázky Radě a Komisi o ochraně půdy (O-000024/2021 – B9-0011/2021 a O-000023/2021 – B9-0010/2021),

— s ohledem na čl. 136 odst. 5 a čl. 132 odst. 2 jednacího řádu,

— s ohledem na návrh usnesení Výboru pro životní prostředí, veřejné zdraví a bezpečnost potravin,

A. vzhledem k tomu, že půda je základním, komplexním, multifukčním a živým ekosystémem, který má zásadní environmentální a socioekonomický význam, neboť plní řadu klíčových funkcí a poskytuje služby, které jsou životně důležité pro lidskou existenci a přežití ekosystémů tak, aby současné i budoucí generace mohly uspokojovat své vlastní potřeby;

B. vzhledem k tomu, že půda na Zemi představuje největší pozemské úložiště uhlíku a obsahuje přibližně 2 500 gigatun uhlíku (1 gigatuna = 1 miliarda tun), ve srovnání s 800 gigatunami v atmosféře a 560 gigatunami v živočišném a rostlinném životě; vzhledem k tomu, že zdravá půda má klíčovou úlohu při zmírňování změny klimatu, neboť každoročně odstraňuje přibližně 25 % ekvivalentu uhlíku vypouštěného v důsledku využívání fosilních paliv na světě; vzhledem k tomu, že obdělávaná půda na světě ztratila 50 až 70 % své původní zásoby uhlíku ([24]);

C. vzhledem k tomu, že v Evropě je identifikováno více než 320 hlavních typů půdy, přičemž mezi jednotlivými druhy půdy existují obrovské fyzikální, chemické a biologické rozdíly;

D. vzhledem k tomu, že půda hraje ústřední úlohu jakožto stanoviště a genofond živočišných a rostlinných druhů, neboť poskytuje útočiště 25 % světové biologické rozmanitosti a zajišťuje klíčové ekosystémové služby místním komunitám a v globálním kontextu, jako je zabezpečování potravin a surovin, regulace klimatu prostřednictvím ukládání uhlíku, čištění vody, regulace živin či ochrana proti škodlivým organismům, a slouží jako platforma pro lidskou činnost a napomáhá předcházet povodním a suchu; vzhledem k tomu, že tvorba půdy je jednou z ekosystémových služeb, o nichž je známo, že jsou v Evropě na ústupu;

E. vzhledem k tomu, že přestože je půda velmi dynamická, je také velmi křehká a je neobnovitelným a konečným zdrojem vzhledem k tomu, že vytváření půdy vyžaduje mnoho času a probíhá tempem přibližně jednoho centimetru půdy každých 1 000 let; vzhledem k tomu, že tím se půda stává velmi vzácným zdrojem;

F. vzhledem k tomu, že půda hraje roli v kráse naší evropské krajiny, stejně jako lesní oblasti, pobřeží, horské oblasti a všechny evropské ekosystémy;

([24]) Schwartz, J.D. 2014. *Soil as Carbon Storehouse: New Weapon in Climate Fight?,* Yale Environment 360.

Středa 28. dubna 2021

G. vzhledem k tomu, že půda pod travními porosty a lesy je čistým propadem uhlíku a odhaduje se, že v EU každoročně odstraňuje až 80 milionů tun uhlíku ([25]); vzhledem k tomu, že orná půda a travní porosty EU jsou však dohromady čistými zdroji emisí a že v roce 2017 uvolnily přibližně ekvivalent 75,3 milionu tun CO2 ([26]); vzhledem k tomu, že odvětví zemědělství a lesnictví jsou proto v klíčové pozici a mohou přispět k odstraňování uhlíku z atmosféry prostřednictvím zachycování a ukládání uhlíku v půdě a biomase;

H. vzhledem k tomu, že struktura půdy a její vlastnosti jsou výsledkem její tvorby, geomorfologických a geologických procesů probíhajících po tisíciletí, což z ní činí neobnovitelný zdroj; vzhledem k tomu, že z hlediska nákladů je tedy daleko účinnější předcházet všem druhům poškozování půdní vrstvy (eroze, ničení, degradace, zasolování atd.) a kontaminaci půdy, než se snažit obnovit její funkce;

I. vzhledem k tomu, že funkce půdy jsou silně závislé na úplném doplnění biologické rozmanitosti půdy; vzhledem k tomu, že nadzemní a podzemní rozmanitost mají významné vazby a biologická rozmanitost půdy významně přispívá k místní úrovni rozmanitosti rostlin;

J. vzhledem k tomu, že ochrana biologické rozmanitosti půdy chybí ve většině právních předpisů na ochranu životního prostředí (jako je směrnice o stanovištích nebo o síti Natura 2000) a v hlavních právních předpisech EU v oblasti společné zemědělské politiky; vzhledem k tomu, že zvyšování nebo zachování biologické rozmanitosti půdy je účinným řešením, které může pomoci při obnově půdy a sanaci znečištění půdy;

K. vzhledem k tomu, že v EU i v celém světě dochází k neustálé degradaci půdy a krajiny z důvodu široké škály lidských činností, jako je špatné hospodaření s půdou, změna využívání půdy, neudržitelné zemědělské postupy, opouštění půdy, znečišťování, neudržitelné lesnické postupy a zakrývání půdy, ztráta biologické rozmanitosti a změna klimatu, často v kombinaci s dalšími faktory, čímž se zmenšuje schopnost půdy a krajiny poskytovat ekosystémové služby celé společnosti;

L. vzhledem k tomu, že je politováníhodné, že EU a členské státy nejsou na správné cestě, aby plnily své mezinárodní a evropské závazky týkající se půdy a krajiny, zejména:

a) bojovat proti desertifikaci, obnovit znehodnocené pozemky a půdu, včetně půdy postižené desertifikací, suchem a povodněmi, a usilovat o dosažení světa s neutrální degradací půdy do roku 2030;

b) dosáhnout cíle „nulového čistého záboru půdy do roku 2050“ a snížit erozi, zvýšit množství organického uhlíku v půdě a pokročit při nápravných pracích do roku 2020;

c) udržitelným způsobem obhospodařovat půdu v EU, náležitě chránit půdu a zajistit, aby do roku 2020 řádně probíhala sanace kontaminovaných lokalit;

M. vzhledem k tomu, že půda hraje zásadní úlohu v hospodaření s vodou, neboť zdravá půda s vysokou úrovní organické hmoty má větší přínos pro vodní systém a přispívá ke zmírňování změny klimatu a přizpůsobování se této změně; vzhledem k tomu, že mokřady, rašeliniště a řešení založená na venkovské nebo městské přírodě ukládají a nechávají pronikat dešťovou vodu, což umožňuje doplnit podzemní vody pro překlenování suchých období a vyhnout se propojení s kanalizací, což snižuje úniky nevyčištěných odpadních vod během silných dešťů;

N. vzhledem k tomu, že v EU bylo prokázáno několik zásadních hrozeb pro půdu, jako např.: změna klimatu, zakrývání půdy, zhutňování, eroze, povodně a sesuvy půdy, sucha, hydrogeologická nestabilita, úbytek organické hmoty v půdě, požáry, bouře, salinizace, kontaminace, ztráta biologické rozmanitosti půdy, acidifikace a desertifikace; vzhledem k tomu, že stávající evropské ani vnitrostátní právní předpisy se většině těchto probíhajících procesů degradace vůbec adekvátně nevěnují;

([25]) Evropská agentura pro životní prostředí, *Soil Organic Carbon*, 20. února 2017 https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/indicators/soil-organic-carbon-1/assessment

([26]) Institute for European Environmental Policy, *Climate and Soil Policy Brief: Better Integrating Soil Into EU Climate Policy*, October 2020 https://ieep.eu/uploads/articles/attachments/437a17b8-f8a4-478d-ab7f-4a74e2e60ced/IEEP%20(2020)%20Climate%20and%20soil%20policy%20brief%20-%20Better%20integrating%20soil%20into%20EU%20climate%20policy.pdf?v=63771126961

O. vzhledem k tomu, že eroze půdy postihuje 25 % zemědělské půdy v EU a v letech 2000–2010 vzrostla přibližně o 20 %; vzhledem k tomu, že podle odhadů eroze půdy způsobuje v EU každoročně odhadovanou ztrátu zemědělské produkce ve výši 1,25 miliardy EUR ([27]); vzhledem k tomu, že zásoby uhlíku ve svrchní orné půdě klesají a EU neustále přichází o mokřady a rašeliniště; vzhledem k tomu, že významné plochy zemědělské půdy EU ([28]) mají problém se salinizací a desertifikací, neboť 32–36 % evropského podloží je vysoce náchylného ke zhutňování;

P. vzhledem k tomu, že eroze je přirozený jev, který se může projevit jako proud bahna, někdy s katastrofickými následky s výskytem hlubokých trhlin způsobujících ztrátu povrchové úrodné vrstvy půdy, zdůrazňuje, že z dlouhodobého hlediska může eroze méně viditelným způsobem způsobit degradaci půdy a ztrátu obdělavatelné půdy;

Q. vzhledem k tomu, že neudržitelné hospodaření s půdou má některé negativní dopady nejen na suchozemskou a sladkovodní biologickou rozmanitost, ale také na biologickou rozmanitost moří, což má za následek změny hydrografických podmínek, nadměrné koncentrace živin a kontaminace a zvýšené ztráty a zhoršování stavu pobřežních mořských ekosystémů; vzhledem k tomu, že podle předpovědí bude ochrana pobřežních oblastí v Evropě klesat, což ohrožuje přirozenou schopnost pobřežních ekosystémů snižovat dopad změny klimatu a extrémních povětrnostních jevů v nejzranitelnějších pobřežních oblastech;

R. vzhledem k tomu, že využívání půdy mění kvalitu a množství ekosystémových služeb tím, že podmiňuje potenciál pozemků a půdy poskytovat tyto služby; vzhledem k tomu, že hlavními příčinami znehodnocování pozemků a půdy jsou neudržitelné zemědělské a lesnické postupy, rozšiřování měst a změna klimatu ([29]);

S. vzhledem k tomu, že informace o půdě v Evropě jsou stále neúplné a nejsou harmonizovány; vzhledem k tomu, že to brání přijímání příslušných rozhodnutí o ochraně půdy na regionální i místní úrovni;

T. vzhledem k tomu, že odpovědnost EU za ochranu půdy nekončí na hranicích EU, neboť poptávka po oblastech vhodných k osídlení, pěstování potravin a produkci biomasy na celém světě roste, a změna klimatu pravděpodobně bude mít negativní dopad na poptávku po půdě, její dostupnost a degradaci; vzhledem k tomu, že EU přispívá k degradaci půdy ve třetích zemích jakožto čistý dovozce půdy začleněné do dovážených produktů;

U. vzhledem k tomu, že degradace půdy zhoršuje dopady přírodních katastrof a přispívá k sociálním problémům;

V. vzhledem k tomu, že velké části jižní Evropy se pravděpodobně do roku 2050 v důsledku změny klimatu a nevhodných zemědělských a agronomických postupů stanou pouští, nebudou-li přijata důrazná opatření; vzhledem k tomu, že tato hrozba není na úrovni EU soudržně, účinně a efektivně řešena ([30]); vzhledem k tomu, že salinizace postihuje v EU 3,8 milionu ha, přičemž na pobřeží, zejména ve Středomoří, dochází k závažné salinitě půdy;

W. vzhledem k tomu, že ochrana půdy v Evropě v současné době vychází z ochrany jiných environmentálních zdrojů a řešení jiných hrozeb a je roztříštěna mezi velké množství nástrojů politiky, které však nejsou koordinované a v řadě případů ani závazné, což platí na úrovni EU, členských států a na regionální úrovni;

X. vzhledem k tomu, že ačkoli jsou dobrovolné vnitrostátní iniciativy a stávající vnitrostátní opatření pro dosažení lepší ochrany půdy důležité, v minulosti se ukázalo, že tato opatření sama o sobě nestačí, a vzhledem k tomu, že je potřebné další úsilí k předcházení další degradaci, včetně zabírání půdy; vzhledem k tomu, že navzdory tematické strategii pro půdu degradace půdy v celé EU pokračuje; vzhledem k tomu, že přeshraniční opatření jsou nezbytná i v případě problémů způsobených znečištěním nebo závažnými nehodami;

([27]) https://ec.europa.eu/jrc/en/news/soil-erosion-costs-european-farmers-125-billion-year#:~:text=Soil%20erosion%20costs%20European%20countries,consequences%20do%20not%20stop%20ther

([28]) Pracovní dokument útvarů Komise, *Evaluation of the 7th EAP* (Hodnocení sedmého akčního programu pro životní prostředí), (SWD (2019)0181).

([29]) Evropská agentura pro životní prostředí, *The European environment – state and outlook 2020* (Evropské životní prostředí – stav a výhled 2020), 2019.

([30]) Pracovní dokument útvarů Komise, *Evaluation of the 7th EAP* (Hodnocení sedmého akčního programu pro životní prostředí), (SWD (2019)0181).

Středa 28. dubna 2021

Y. vzhledem k tomu, že v období 2000–2018 bylo zabráno 11x více půdy, než bylo rekultivováno ([31]); vzhledem k tomu, že bez závazných opatření, která by omezila zábor půdy a podpořila obnovu, rekultivaci a recyklaci, nebude možné dosáhnout cíle spočívajícího v tom, že do roku 2050 nebude docházet k čistému záboru půdy;

Z. vzhledem k tomu, že neexistence komplexního, vhodného, soudržného a integrovaného právního rámce EU v oblasti ochrany evropské půdy a půdních zdrojů byla označena za klíčový nedostatek, který přispívá k neustálé degradaci velkého množství půdy v Unii, snižuje účinnost již existujících pobídek a opatření a omezuje schopnost Evropy naplnit svou agendu v oblasti životního prostředí, udržitelného rozvoje a klimatu a dostát svým mezinárodním závazkům; vzhledem k tomu, že dřívější pokus o zavedení právního rámce pro ochranu půdy v EU byl neúspěšný a byl stažen v květnu 2014 poté, co jej osm let blokovala menšina členských států v Radě; připomíná evropskou občanskou iniciativu z roku 2016 „People4Soil" podporovanou 500 evropskými institucemi a organizacemi, která vyzvala EU, aby činila více na ochranu půdy;

AA. vzhledem k tomu, že stávající odvětvové politiky, například společná zemědělská politika (SZP), nepřispívají spravedlivým dílem k ochraně půdy; vzhledem k tomu, že ačkoli se většina orné půdy nachází v režimu SZP, je v průměru na méně než čtvrtině ([32]) uplatňována účinná ochrana před erozí půdy;

AB. vzhledem k tomu, že 80 % dusíku je vyplýtváno a ztraceno do životního prostředí; vzhledem k tomu, že nadměrné ukládání dusíku ohrožuje kvalitu ovzduší, kvalitu vody, změnu klimatu prostřednictvím emisí oxidu dusného, kvalitu půdy a biologickou rozmanitost, včetně interakce mezi rostlinami a opylovači a sítí rostlin a opylovačů, a vede k úbytku stratosférického ozonu; vzhledem k tomu, že zvýšení efektivity využívání dusíku nejen podporuje cíle v oblasti klimatu, přírody a zdraví, ale mohlo by také celosvětově každoročně ušetřit 100 miliard USD;

AC. vzhledem k tomu, že intenzifikace zemědělství a nadužívání pesticidů způsobují kontaminaci půdy rezidui pesticidů a mají trvalé dopady na zdraví půdy, a to i v důsledku toho, že některé pesticidy v půdě přetrvávají po dlouhou dobu a jsou velmi toxické pro necílové druhy; vzhledem k tomu, že půdu ohrožuje difúzní znečištění agrochemickými látkami;

AD. vzhledem k tomu, že právní předpisy EU pro ochranu vody jsou poměrně vyčerpávající, ale spíše se zabývají kontrolou znečišťujících látek z půdy z hlediska ochrany vody než širší ochranou životního prostředí, včetně ochrany půdy samotné; vzhledem k tomu, že znečišťující látky vypouštěné do atmosféry a vody mohou mít nepřímý dopad v důsledku ukládání v terénu, což může nepříznivě ovlivnit kvalitu půdy;

AE. vzhledem k tomu, že vědecké důkazy prokázaly, že půda a její organismy jsou významně vystaveny směsím chemických látek, včetně perzistentních a bioakumulativních chemických látek, reziduí pesticidů, uhlovodíků, těžkých kovů a rozpouštědel a jejich směsí, což vede k vysokému riziku chronické toxicity, potenciálně mění biologickou rozmanitost, brání obnově a narušuje funkce ekosystému; vzhledem k tomu, že v Evropě byly identifikovány přibližně 3 miliony lokalit s potenciálně znečišťujícími činnostmi, z nichž 340 000 ([33]) bude pravděpodobně vyžadovat sanaci; vzhledem k tomu, že chybí komplexní informace o difúzním znečištění půdy;

AF. vzhledem k tomu, že podle agentury EEA přispívají chybějící vhodné právní předpisy EU v oblasti půdy k degradaci půdy v Evropě, a vzhledem k tomu, že pokrok směrem k udržitelnému rozvoji v Evropě a v celosvětovém měřítku není možný, pokud nebudou řádně řešeny půdní zdroje ([34]);

([31]) Evropská agentura pro životní prostředí, *The European environment – state and outlook 2020* (Evropské životní prostředí – stav a výhled 2020), 2019.

([32]) Eurostat, 2014b. *European Agricultural Census 2010*. [On-line] URL: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics explained/index.php/Agricultural census 2010 (navštíveno v únoru 2014) – v Evropě je v průměru na 19 % orné půdy vysazena zimní krycí plodina, u 21,5 % je použita omezená orba a u 4 % bezorebné obdělávání půdy.

([33]) Evropská agentura pro životní prostředí, *Progress in management of contaminated sites* (Pokrok ve správě kontaminovaných lokalit).

([34]) Evropská agentura pro životní prostředí, *The European environment – state and outlook 2020* (Evropské životní prostředí – stav a výhled 2020), 2019.

AG. vzhledem k tomu, že 95 % našich potravin je přímo či nepřímo produkováno na naší půdě;

AH. vzhledem k tomu, že podle přezkumu stávajících důkazů o stavu půdy v EU je přibližně 60–70 % půdy v EU nezdravých kvůli stávajícím způsobům hospodaření, přičemž další dosud nejisté procento půdy je nezdravé v důsledku nedostatečně kvantifikovaných problémů se znečištěním ([35]);

AI. vzhledem k tomu, že eroze půdy vodou a větrem má podle odhadů dopad na 22 % evropské půdy, a vzhledem k tomu, že více než polovina zemědělské půdy v EU má průměrné úrovně eroze vyšší, než jaké lze přirozeně nahradit (což představuje více než jednu tunu ztracené půdy ročně na hektar) ([36]), což podtrhuje, že je třeba používat techniky hospodaření, které jsou pro půdu udržitelné;

AJ. vzhledem k tomu, že přibližně 25 % zavlažované zemědělské půdy v oblasti Středomoří je podle odhadů zasaženo solí, což má dopad na zemědělský potenciál; vzhledem k tomu, že stávající právní předpisy EU se salinizaci v současnosti nevěnují ([37]);

AK. vzhledem k tomu, že ztráta úrodné půdy v souvislosti s rozvojem měst snižuje potenciál produkce biologických materiálů a paliv na podporu nízkouhlíkového biohospodářství;

AL. vzhledem k tomu, že investice do předcházení degradaci půdy a do obnovy znehodnocené půdy jsou ekonomicky velmi smysluplné, neboť přínosy obecně výrazně přesahují náklady; vzhledem k tomu, že náklady na obnovu jsou podle odhadů desetkrát vyšší než náklady na prevenci ([38]);

AM. vzhledem k tomu, že půda je v EU převážně v soukromém vlastnictví, což je nutné respektovat, přičemž je zároveň společným statkem, který je potřebný k produkci potravin, a poskytuje základní ekosystémové služby celé společnosti a přírodě; vzhledem k tomu, že je ve veřejném zájmu, aby uživatelé pozemků byli vybízeni k přijetí preventivních opatření s cílem zabránit degradaci půdy, zachovat ji a udržitelně ji obhospodařovat pro budoucí generace; vzhledem k tomu, že je proto nutné uvažovat o podpůrných opatřeních a dalších finančních pobídkách pro vlastníky pozemků za účelem ochrany půdy a pozemků;

AN. vzhledem k tomu, že recyklace půdy představuje pouze 13 % rozvoje měst v EU, a vzhledem k tomu, že je nepravděpodobné, že bude splněn cíl EU pro rok 2050 ohledně nulového záboru půdy v čistém vyjádření, pokud nebude dále snížena roční míra záběru půdy a/nebo zvýšena recyklace půdy ([39]);

AO. vzhledem k tomu, že degradace půdy má přirozeně přeshraniční aspekty, které souvisejí například se změnou klimatu, množstvím a kvalitou vody a znečištěním, což jsou okolnosti, které vyžadují reakci na úrovni EU, konkrétní kroky členských států a mnohostrannou spolupráci se třetími zeměmi; vzhledem k tomu, že postupy vedoucí k degradaci půdy v jedné zemi mohou vést k tomu, že náklady ponese jiný členský stát; vzhledem k tomu, že rozdíly mezi vnitrostátními režimy ochrany půdy, např. co se týče kontaminace půdy, mohou hospodářským subjektům ukládat velmi odlišné povinnosti a narušovat hospodářskou soutěž na vnitřním trhu;

AP. vzhledem k tomu, že v roce 2018 tvořila vytěžená zemina více než 520 milionů tun odpadu ([40]) a je zdaleka největším zdrojem odpadu vytvořeného v EU; vzhledem k tomu, že vytěžená zemina je podle právních předpisů EU v současné době považována za odpad, a proto je likvidována na skládkách; vzhledem k tomu, že většina této zeminy není kontaminována a mohla by být bezpečně znovu využita, pokud by byl stanoven cíl pro využití spolu s komplexním systémem sledovatelnosti;

([35]) Veerman, C. a další (2020), *Caring for Soil is Caring for Life. In Interim Report for the Mission Board for Soil, Health and Food* (Péče o půdu je péčí o život. Průběžná zpráva pro výbor mise pro zdravou půdu a potraviny); Evropská komise: Brusel, Belgie; s. 52.

([36]) Pracovní dokument útvarů Komise, *Evaluation of the 7th EAP* (Hodnocení 7. akčního programu pro životní prostředí), (SWD(2019) 0181).

([37]) Pracovní dokument útvarů Komise, *Evaluation of the 7th EAP* (Hodnocení 7. akčního programu pro životní prostředí), (SWD(2019) 0181).

([38]) Mezivládní vědecko-politická platforma pro biologickou rozmanitost a ekosystémové služby (IPBES), *The IPBES assessment report on land degradation and restoration* (Hodnotící zpráva IPBES o degradaci a obnově půdy), 2018.

([39]) Evropská agentura pro životní prostředí, *The European environment – state and outlook 2020* (Evropské životní prostředí – stav a výhled 2020), 2019.

([40]) https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ENV_WASGEN/bookmark/table?lang=en&bookmarkId=bbf937c1-ce8b-4b11-91b7-3bc5ef0ea042

Středa 28. dubna 2021

AQ. vzhledem k tomu, že soudržná a vhodná politika EU v oblasti ochrany půdy je základním předpokladem pro splnění cílů udržitelného rozvoje, Pařížské dohody a Zelené dohody pro Evropu, a zejména cíle klimatické neutrality, strategie „od zemědělce ke spotřebiteli", strategie v oblasti biologické rozmanitosti, cíle nulového znečištění, biohospodářské strategie a dalších významných environmentálních a společenských výzev;

AR. vzhledem k tomu, že pravidelně aktualizované, harmonizované a otevřené údaje a informace o půdě jsou nezbytným předpokladem pro dosažení lepší tvorby politiky založené na údajích a důkazech za účelem ochrany zdrojů půdy na unijní a vnitrostátní úrovni;

AS. vzhledem k tomu, že Evropský výbor regionů ve svém stanovisku ze dne 5. února 2021 vyzval Komisi, aby „navrhla novou evropskou směrnici o zemědělské půdě s cílem zastavit pokles obsahu organických látek v půdě a její erozi a podpořit její oživení, především v rámci zemědělských postupů" ([41]);

AT. vzhledem k tomu, že potravinové zabezpečení závisí na zabezpečení půdy a že jakýkoli postup, který ohrožuje zdraví půdy, ohrožuje potravinové zabezpečení; vzhledem k tomu, že zdravější půda produkuje zdravější potraviny;

AU. vzhledem k tomu, že články 4 a 191 SFEU zakotvují základní zásady politiky EU v oblasti životního prostředí a stanoví sdílenou pravomoc v této oblasti;

AV. vzhledem k tomu, že lesní půda tvoří polovinu půdy v EU a biologicky rozmanité a zdravé lesy mohou významně přispět ke zdraví půdy;

1. zdůrazňuje, že je důležité půdu chránit a podporovat zdravou půdu v Unii s vědomím, že degradace tohoto živého ekosystému, který je součástí biologické rozmanitosti a neobnovitelným zdrojem, i nadále probíhá, a to navzdory omezeným a nerovnoměrným opatřením přijímaným v některých členských státech; upozorňuje na náklady spojené s nečinností v oblasti degradace půdy, které v Unii podle odhadů přesahují 50 miliard EUR ročně;

2. upozorňuje na multifunkční úlohu půdy (zabezpečení potravin, propad uhlíku, platforma pro lidskou činnost, produkce biomasy, zázemí pro biologickou rozmanitost, prevence záplav a sucha, zdroj surovin, farmaceutické a genetické zdroje, koloběh vody a živin, jejich ukládání a filtrování, uchovávání geologického a archeologického dědictví apod.) a na výslednou potřebu ji chránit, udržitelně s ní hospodařit a obnovovat ji a zachovávat její schopnost plnit své mnohé úkoly prostřednictvím stabilní spolupráce uvnitř Společenství na evropské a přeshraniční úrovni, jakož i spolupráce se třetími zeměmi;

3. domnívá se, že zdravá půda je základem výživných a bezpečných potravin a nezbytným předpokladem udržitelné produkce potravin;

4. zdůrazňuje, že zdravá půda je klíčová pro dosažení cílů Zelené dohody pro Evropu, jako je klimatická neutralita, obnova biologické rozmanitosti, cíl nulového znečištění v zájmu životního prostředí bez toxických látek, zdravé a udržitelné potravinové systémy a odolné životní prostředí;

5. domnívá se, že půdě by se měla věnovat zvláštní pozornost při provádění strategie „od zemědělce ke spotřebiteli", strategie EU v oblasti lesnictví, strategie v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030 a akčního plánu pro nulové znečištění ovzduší, vod a půdy; vyzývá proto Komisi, aby se v rámci nadcházejícího akčního plánu pro nulové znečištění a při revizi směrnice o průmyslových emisích zabývala všemi zdroji znečištění půdy;

6. vítá zařazení ochrany a obnovy půdy mezi tematické prioritní cíle 8. akčního programu pro životní prostředí;

7. je si vědom rozmanitosti půdy v Unii a potřeby cílených politických řešení a environmentálních přístupů k udržitelnému hospodaření s půdou s cílem zajistit její ochranu, a to prostřednictvím společného úsilí na úrovni Unie a členských států vyvíjeného v souladu s jejich příslušnými pravomocemi a zohledňujícího konkrétní podmínky na regionální a místní úrovni i na úrovni pozemků, přeshraniční dopady degradace půdy a nutnost vytvořit rovné podmínky pro hospodářské subjekty;

([41]) CDR 3137/2020.

8. upozorňuje na rizika vyplývající z neexistence rovných podmínek mezi členskými státy a z jejich různých režimů ochrany půdy pro fungování vnitřního trhu, která by měla být řešena na úrovni Unie, aby se zabránilo narušení hospodářské soutěže mezi hospodářskými subjekty; zdůrazňuje, že nový rámec by řešil problém chybějící právní jistoty pro společnosti a že má velký potenciál, pokud jde o podnícení spravedlivé hospodářské soutěže v soukromém sektoru, vypracování inovativních řešení a know-how a posílení vývozu technologií mimo Unii;

9. zdůrazňuje, že na půdu, která je společným statkem, se na rozdíl od vzduchu nebo vody nevztahují žádné zvláštní právní předpisy; z toho důvodu vítá záměr Komise navrhnout soudržný a integrovaný rámec EU pro ochranu půdy;

10. vyzývá Komisi, aby při plném dodržení zásady subsidiarity navrhla celounijní společný právní rámec pro ochranu a udržitelné využívání půdy, který se bude zabývat všemi hlavními hrozbami pro půdu a jehož součástí budou mimo jiné tyto prvky:

a) společná definice půdy a jejích funkcí a kritéria pro její dobrý stav a udržitelné využívání;

b) cíle, ukazatele, včetně harmonizovaných ukazatelů, a metodika pro průběžné monitorování a vykazování stavu půdy;

c) měřitelné průběžné a konečné cíle s harmonizovanými soubory údajů a opatřeními zaměřenými na potírání všech zjištěných hrozeb a vhodné harmonogramy, přičemž budou zohledněny osvědčené postupy získané v rámci úsilí „prvního hráče na tahu“ a dodržována vlastnická práva k půdě;

d) vyjasnění pravomocí různých zúčastněných stran;

e) mechanismus pro sdílení osvědčených postupů a odborné přípravy, jakož i vhodná kontrolní opatření;

f) odpovídající finanční zdroje;

g) účinná integrace s příslušnými politickými cíli a nástroji;

11. vyzývá Komisi, aby svůj právní návrh doplnila o hloubkovou studii posouzení dopadů založenou na vědeckých údajích, která bude analyzovat jak náklady na opatření, tak na nečinnost z hlediska okamžitých a dlouhodobých dopadů na životní prostředí, lidské zdraví, vnitřní trh a obecnou udržitelnost;

12. poukazuje na to, že tento společný rámec musí rovněž obsahovat ustanovení týkající se mapování rizikových oblastí a kontaminovaných lokalit, „brownfieldů“ a opuštěných lokalit, jakož i dekontaminace kontaminovaných lokalit; vyzývá Komisi a členské státy, aby uplatňovaly zásadu „znečišťovatel platí“ a aby navrhly mechanismus pro sanaci osiřelých lokalit; je toho názoru, že by sanace těchto lokalit mohla být financována z evropských mechanismů financování;

13. vyzývá Komisi, aby zvážila předložení návrhu otevřeného seznamu činností s případným značným potenciálem způsobit kontaminaci půdy, jenž by byl sestaven na základě vyčerpávajících seznamů na vnitrostátní úrovni; zdůrazňuje, že tento seznam by měl být přístupný veřejnosti a pravidelně aktualizován; dále vyzývá Komisi, aby usnadnila harmonizaci metodik pro posuzování rizik v souvislosti s kontaminovanými lokalitami;

14. je přesvědčen, že je třeba vzít v úvahu dřívější snahy členských států o identifikaci kontaminovaných lokalit; zdůrazňuje, že vnitrostátní soupisy identifikovaných kontaminovaných lokalit by měly být pravidelně aktualizovány a veřejnost by měla mít možnost do nich nahlédnout; dále je přesvědčen, že v členských státech je třeba přijmout ustanovení, která zajistí, aby strany zapojené do transakcí s půdou byly informovány o jejím stavu a mohly učinit informované rozhodnutí;

15. vyzývá Komisi, aby do tohoto společného rámce zahrnula účinná opatření pro prevenci nebo minimalizaci zakrývání půdy a jakéhokoli jiného využití půdy ovlivňujícího její výkon, přičemž v zájmu dosažení oběhového hospodářství upřednostní opětovné využití brownfieldů a opuštěných lokalit před využíváním nezakryté půdy za účelem splnění cíle nulové degradace půdy do roku 2030 a nulového záboru půdy v čistém vyjádření nejpozději do roku 2050, s prozatímním cílem pro rok 2030, a aby do tohoto rámce rovněž zahrnula právo veřejnosti na účinné a inkluzivní zapojení do územního plánování a příslušných konzultací a navrhla opatření stanovující stavební a odvodňovací techniky, které by v případě zakrývání umožnily zachování co největšího počtu funkcí půdy;

Středa 28. dubna 2021

16. vyzývá Komisi, aby aktualizovala pokyny pro osvědčené postupy s cílem omezit, zmírnit nebo kompenzovat zakrývání půdy v souladu s cíli Zelené dohody pro Evropu;

17. vyzývá k měření zabraných nebo zakrytých pozemků a odpovídající ztráty ekosystémových služeb a ekologické konektivity; požaduje, aby byly tyto aspekty zohledněny a přiměřeně kompenzovány v souvislosti s posuzováním environmentálních a strategických dopadů projektů a programů;

18. zdůrazňuje, že ochrana půdy a její oběhové a udržitelné využívání a obnova by měly být zahrnuty do všech příslušných odvětvových politik EU a současně uvedeny do vzájemného souladu, aby se zabránilo další degradaci, zajistila stálá vysoká úroveň ochrany a případná asanace a zamezilo překrývání, nesoudržnosti a nesrovnalostem mezi právními předpisy a politikami EU; vyzývá v tomto ohledu Komisi, aby přezkoumala příslušné politiky s cílem zajistit jejich soudržnost s ochranou půdy ([42]);

19. domnívá se, že by SZP měla poskytovat podmínky pro ochranu produktivity a ekosystémových služeb půdy; vybízí členské státy, aby zařadily soudržná opatření na ochranu půdy do svých vnitrostátních strategických plánů SZP a aby zajistily široké využívání agronomických postupů založených na agroekologii; vyzývá Komisi, aby posoudila, zda vnitrostátní strategické plány SZP zajišťují vysokou úroveň ochrany půdy, a aby podporovala opatření usilující o regeneraci znehodnocené zemědělské půdy; požaduje přijetí opatření na podporu méně intenzivních postupů orby způsobujících minimální narušení půdy, ekologického zemědělství a používání přídavných organických látek v půdě;

20. zdůrazňuje důležitou úlohu půdy pro čištění a filtraci vody, a tudíž i její příspěvek k zajištění pitné vody pro velkou část evropské populace; připomíná, že při nedávné kontrole účelnosti vodohospodářské politiky EU bylo poukázáno na omezené vazby mezi vodohospodářskými právními předpisy EU a opatřeními na ochranu půdy; zdůrazňuje, že je třeba zlepšit kvalitu půdy spolu s kvalitou a množstvím podzemních a povrchových vod, aby bylo dosaženo cílů rámcové směrnice o vodě;

21. zdůrazňuje, že je důležité dosáhnout tzv. „společnosti s inteligentním hospodařením s vodou“ za účelem podpory obnovy a ochrany půdy a prozkoumat úzký vztah mezi zdravím půdy a znečištěním vody; vyzývá Komisi, aby podporovala využívání příslušných digitálních nástrojů ke sledování stavu vody a půdy a účinnosti politických nástrojů;

22. vítá záměr Komise předložit v roce 2021 legislativní návrh plánu EU na obnovy přírody a souhlasí s tím, aby jeho součástí byly cíle pro obnovu půdy; zdůrazňuje, že by tento plán měl být v souladu s revidovanou tematickou strategií pro ochranu půdy;

23. opakuje svou výzvu, aby revize cílů pro využití materiálů stanovených v právních předpisech EU pro stavební a demoliční odpad a jeho jednotlivé materiálové složky zahrnovala začlenění cíle pro využití materiálů z vytěžené zeminy do revize rámcové směrnice o odpadech; vyzývá Komisi a členské státy, aby zavedly systematickou diagnostiku statusu a potenciálu opětovného využití vytěžené zeminy, jakož i systém sledovatelnosti vytěžené zeminy a pravidelné kontroly na místech její likvidace s cílem zabránit nezákonnému ukládání kontaminované zeminy pocházející z průmyslových brownfieldů a zajistit její kompatibilitu s místem, které ji přijímá;

24. zdůrazňuje, že roztříštěnost a ztráta přírodních stanovišť v pobřežních mořských ekosystémech snižuje jejich schopnost chránit pobřežní oblasti a zajišťovat udržitelné živobytí; uznává zásadní úlohu ochrany pobřeží při zmírňování hrozby změny klimatu v EU a zdůrazňuje, že je zapotřebí, aby Komise zahrnula ochranu a obnovu pobřeží do nové strategie EU pro ochranu půdy a do plánu EU na obnovu přírody, a to spolu s ekosystémovým přístupem k řízení, jako je integrované řízení pobřežních zón a územní plánování námořních prostor; vyzývá Komisi, aby v plánu EU na obnovu přírody upřednostňovala obnovu pobřežních oblastí, které působí jako přírodní ochrana proti moři a na něž měla negativní dopad urbanizace pobřeží v regionech ohrožených erozí pobřeží nebo záplavami;

25. zdůrazňuje, že biologická rozmanitost půdy je samotným základem klíčových ekologických procesů, a se znepokojením bere na vědomí větší degradaci půdy, zakrývání půdy a úbytek biologické rozmanitosti na evropských zemědělských plochách; vyzývá proto Komisi, aby na základě vědeckých údajů a posouzení hospodářských,

([42]) Eurostat, 2014b. *European Agricultural Census 2010*. [On-line] URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Archive:Agricultural_census_2010_-_main_results census 2010 (navštíveno v únoru 2014) – v Evropě je v průměru na 19 % orné půdy vysazena zimní krycí plodina, u 21,5 % je použita omezená orba a u 4 % bezorebné obdělávání půdy.

environmentálních a sociálních dopadů vytvořila společný rámec pro ochranu a zachování půdy a obnovu její kvality a vypracovala konkrétní řešení pro problémy kritických míst v Evropě, a to za dvojím účelem, tj. za účelem obnovy biologické rozmanitosti a přírodou inspirovaného zmírňování dopadů změny klimatu a přizpůsobování se této změně; domnívá se, že v celé EU musí být zavedeno a zachováno monitorování půdních organismů a vývojových tendencí jejich rozsahu a objemu; vyzývá Komisi a členské státy, aby podporovaly další výzkum, a to i v různých hloubkách a horizontech, jakož i monitorování a příznivé zemědělské a lesnické postupy, které by posílily organickou půdní hmotu ve větších hloubkách; v této souvislosti vítá cíle stanovené ve strategii „od zemědělce ke spotřebiteli" a strategii v oblasti biologické rozmanitosti na období do roku 2030; vyzývá k vytvoření jasných trajektorií, pokud jde o plánované přezkumy obou strategií v polovině období, přičemž je třeba respektovat různé výchozí pozice členských států;

26. považuje za nanejvýš důležité, aby byl zajištěn zdravý půdní mikrobiom;

27. zdůrazňuje, že v lesích v EU se ukládá přibližně 2,5krát více uhlíku v půdě než v biomase stromů ([43]);

28. zdůrazňuje, že holoseč při obhospodařování lesů ničí síť symbioticky propojených stromů s houbami a že k následné obnově této sítě po holoseči téměř nedochází; zdůrazňuje, že v boreálních lesích představuje tato síť jediný nejdůležitější mechanismus akumulace organické hmoty v půdě, a hraje proto zásadní roli v globálním uhlíkovém cyklu ([44]); opakuje, že holoseč se nepodobá přírodním škodlivým činitelům v podobě lesního požáru, neboť na rozdíl od holoseče se na místě zasaženém lesním požárem nachází značné množství mrtvé dřevní hmoty a půda připravená na osídlení různými druhy;

29. vyzývá k přísnému prosazování norem správné chovatelské praxe v chovu hospodářských zvířat s cílem výrazně omezit používání veterinárních léčivých přípravků a jejich šíření na polích prostřednictvím statkových hnojiv a rovněž vyzývá k přísnému prosazování směrnice o dusičnanech;

30. vítá závazek Komise v souvislosti s akčním plánem pro oběhové hospodářství revidovat směrnici Rady 86/278/EHS o odpadních vodách; vyzývá Komisi, aby zajistila, aby přezkum přispěl k ochraně půdy tím, že povede ke zvyšování organické hmoty v půdě, k recyklaci živin a snižování eroze a zároveň ochrání půdu a podzemní vody před znečištěním;

31. vyzývá Komisi, aby podpořila shromažďování údajů o zhutňování a prosazovala udržitelná zemědělská opatření zaměřená na omezení používání těžkých strojů;

32. vyzývá Komisi, aby v souladu s doporučeními IPCC a požadavky vyplývajícími z cílů udržitelného rozvoje pověřila Evropské datové půdní centrum monitorováním reziduí pesticidů, posuzováním množství uhlíku uloženého v evropské půdě a stanovením cílů pro obnovu půdy a zlepšení její kvality, mimo jiné prostřednictvím zvýšení organické hmoty v půdě;

33. je přesvědčen, že udržitelné hospodaření s půdou je z dlouhodobého hlediska klíčovou složkou zemědělské a potravinové politiky; uznává však význam právních předpisů, které přispívají k obnově, ochraně a přísné ochraně nedotčených půd, přičemž se zaměřují mimo jiné na změny ve využívání půdy v mokřadech, rašeliništích, trvalých travních porostech a na pastvinách;

34. vyzývá k tomu, aby nová strategie EU v oblasti půdy určila a podporovala osvědčené a inovativní zemědělské postupy, které mohou předcházet nebezpečí zasolování půdy a snižovat jej nebo mít pod kontrolou jeho negativní dopady;

35. vybízí Komisi a členské státy, aby účinně přispívaly ke snížení nadměrného používání umělých hnojiv, zejména dusíku tím, že sníží prahové hodnoty stanovené ve směrnici o dusičnanech; vyzývá Komisi, aby navázala na rezoluci Programu OSN pro životní prostředí, která se týká udržitelného nakládání s dusíkem, a na cíl prohlášení z Colomba snížit do roku 2030 množství dusíku uvolňovaného ze všech zdrojů na polovinu; vyzývá Komisi a členské státy, aby prostřednictvím všech příslušných právních předpisů zajistily udržitelné hospodaření s živinami, mimo jiné zlepšením účinnosti využívání dusíku a extenzifikace chovu hospodářských zvířat ve vymezených oblastech, smíšeným zemědělstvím integrujícím hospodářská zvířata a systémy pěstování plodin, účinným využíváním živočišných hnojiv a častějším

([43]) Bruno De Vos a kol., *Benchmark values for forest soil carbon stocks in Europe: Results from a large scale forest soil survey* (Referenční hodnoty pro zásoby uhlíku v lesní půdě v Evropě: výsledky rozsáhlého průzkumu lesní půdy), Geoderma, svazky 251–252, srpen 2015, s. 33-46.

([44]) K. E. Clemmensen a kol., *Roots and Associated Fungi Drive Long-Term Carbon Sequestration in Boreal Forest* (Kořeny a související houby podněcují dlouhodobé ukládání uhlíku v boreálním lese), Science 339, 1615, 2013.

používáním a střídáním plodin, které vážou dusík, například luštěnin; vyzývá Komisi, aby věnovala větší pozornost emisím oxidu dusného v globálním množství skleníkových plynů, vyvinula integrovanější snahy o řešení nadměrného množství dusíku jakožto klimatického, přírodního a zdravotního problému a vypracovala také pobídky motivující k lepšímu hospodaření s dusíkem v zemědělských podnicích;

36. vyzývá k přezkumu směrnice 2004/35/ES o odpovědnosti za životní prostředí s cílem posílit její ustanovení týkající se kontaminovaných lokalit;

37. vyzývá Komisi, aby zajistila soudržnost mezi novou strategií pro půdu a připravovanou strategií EU v oblasti lesnictví tím, že do strategie pro lesnictví začlení požadavky na udržitelné hospodaření s půdou, jako jsou agrolesnické postupy;

38. vyzývá Komisi, aby bez prodlení přezkoumala tematickou strategii týkající se půdy a přijala akční plán nazvaný „Na cestě k nulovému znečištění ovzduší, vody a půdy – budování zdravější planety pro zdravější lidi“; vítá v tomto ohledu záměr Komise zajistit podnikům a občanům větší právní jistotu stanovením jasných cílů, měřitelných cílů a akčního plánu;

39. zdůrazňuje, že agrolesnické postupy mohou aktivně přispívat ke zlepšování životního prostředí a přinášet synergie, neboť mohou podpořit např. boj proti erozi, zlepšování biologické rozmanitosti, skladování uhlíku a regulaci vody;

40. vyzývá Komisi, aby se v souladu s cíli strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“ zabývala problémem rozptýlené kontaminace způsobené zemědělskou činností; vítá v tomto ohledu oznámení Komise, že bude provedena revize směrnice o udržitelném používání pesticidů; připomíná, že již existuje celá řada alternativ k umělým hnojivům, například integrovaná ochrana rostlin (IOR), a že tyto alternativy by se měly více využívat; očekává, že Komise a členské státy se budou neprodleně zabývat veškerými jeho výzvami, které formuloval ve svém usnesení ze dne 16. ledna 2019 o postupu Unie pro povolování pesticidů;

41. vyjadřuje politování nad tím, že proces EU pro povolování chemických látek, včetně posuzování rizik pro životní prostředí a ekotoxikologických studií, řádně nezohledňuje jejich dopad na půdu; vyzývá proto Komisi, aby v nové strategii EU pro půdu v souladu se strategií udržitelnosti v oblasti chemických látek přijala regulační opatření za účelem prevence a zmírnění znečištění půdy chemickými látkami, zejména perzistentními a bioakumulativními chemickými látkami (včetně plastů a mikroplastů) a zajištění ekologicky relevantních zkušebních podmínek, které odpovídají podmínkám v terénu;

42. vyzývá Komisi, aby podpořila výzkum s cílem překlenout mezery ve znalostech, které se týkají potenciálu biologické rozmanitosti půdy pro řešení problému znečištění půdy a dopadů znečištění půdy na její biologickou rozmanitost, a aby bez prodlení zaplnila mezery v legislativě týkající se toxicity biocidních a veterinárních přípravků pro půdu a její organismy; vyzývá Komisi a členské státy, aby podporovaly činnost příslušných agentur s cílem zajistit rozvoj a prosazování alternativ k nejtoxičtějším biocidům v oblasti veterinárního hubení škůdců; vyzývá Komisi, aby ve spolupráci s Evropskou agenturou pro chemické látky a se zřetelem k zásadě předběžné opatrnosti stanovila evropské limity pro znečištění půdy per- a polyfluorovanou alkylovou sloučeninou (PFAS);

43. vyjadřuje politování nad tím, že kontrola účelnosti vodohospodářských právních předpisů EU se nezabývá možnostmi širšího integrovaného environmentálního řízení v povodích, tj. propojením plánů povodí s širšími plány ochrany půdy; je toho názoru, že taková integrovaná analýza a integrované rozhodování by byly prospěšné pro různé cíle politiky EU a mohly by být výhodné na úrovni místní správy;

44. vyzývá členské státy, aby více propojovaly plánování v oblasti vody a půdy s posuzováním tlaků a rizik (včetně plánů povodí) a s integrovaným přístupem k opatřením, která zajišťují ochranu obou těchto environmentálních médií;

45. souhlasí s Evropskou agenturou pro životní prostředí v tom, že je nutné v celé Evropě harmonizovaným a reprezentativním způsobem monitorovat půdu, aby bylo možné včas varovat na překročení kritických prahových hodnot a řídit udržitelné hospodaření s půdou ([45]); vyzývá členské státy a Komisi, aby na úrovni EU zlepšily a urychlily shromažďování a propojování údajů o statusu půdy, trendech jejího vývoj a faktorech, které ji ohrožují; v této souvislosti

([45]) Evropská agentura pro životní prostředí, *Evropské životní prostředí – stav a výhled 2020*, 2019.

vítá zřízení střediska EU pro sledování půdy, které využívá poznatků z projektu LUCAS pro půdu; vyzývá Komisi, aby zajistila dlouhodobou použitelnost obou nástrojů a dostatečné zdroje pro optimální a pravidelné monitorování biologických atributů a fyzikálně-chemických vlastností půdy, včetně přítomnosti agrochemických látek a jiných kontaminujících látek, jako jsou kontaminující látky, které nově vzbuzují obavy; domnívá se, že to má zásadní význam pro zaplnění mezery v údajích a ukazatelích a pro podporu Zelené dohody pro Evropu; zdůrazňuje, že je třeba lépe porozumět procesům, které vedou v EU k degradaci půdy a dezertifikaci; vyzývá Komisi, aby zavedla metodiku a příslušné ukazatele pro posuzování a shromažďování údajů o rozsahu dezertifikace a degradace půdy v EU;

46. konstatuje, že 13 členských států se podle Úmluvy OSN o boji proti dezertifikaci (UNCCD) označilo za postižené smluvní strany; vyzývá Komisi, aby do politik EU začlenila cíle udržitelného rozvoje týkající se půdy;

47. bere na vědomí výzvy v oblasti řízení, koordinace a komunikace a výzvy finanční, technické a právní povahy, které brání prohlubování soudržnosti a interoperability celounijního a vnitrostátního sledování půdy a shromažďování informací; naléhavě vyzývá Komisi a členské státy, aby se těmito výzvami zabývaly společně a aby urychlily spolupráci, a to i v rámci odborné skupiny EU pro ochranu půdy, s cílem zajistit vysokou úroveň ochrany půdy a zabránit zdvojování činností a zbytečné byrokracii a nákladům vznikajícím členským státům a malým a středním podnikům;

48. vyzývá Komisi a členské státy, aby zlepšily a urychlily snahy o maximální využití hodnoty vody zejména s cílem opětovně a zcela využít živiny a hodnotné složky nacházející se v odpadních vodách, a zlepšit tak oběhovost v zemědělství a zabránit nadměrnému vypouštění živin do životního prostředí;

49. vyzývá Komisi, aby umožnila pořádání každoroční konference se zapojením členských států a příslušných zúčastněných stran, jejímž prostřednictvím by mohly hrát zásadní roli díky rozhovorům založeným na konkrétních problémech;

50. uvědomuje si důležitou úlohu zdravé půdy jakožto největšího úložiště uhlíku na Zemi, neboť půda zachycuje a ukládá uhlík, zejména v kombinaci s vedlejšími přínosy mokřadů a řešeními inspirovanými přírodou, která musí usnadnit plnění klimatických cílů do roku 2030, jakož i cíle Unie dosáhnout nejpozději do roku 2050 klimatické neutrality; zdůrazňuje, že nová strategie v oblasti půdy by měla zajistit, aby byl přínos půdy ke zmírňování dopadů změny klimatu a přizpůsobení se této změně v souladu se zbývající strukturou politiky EU v oblasti klimatu; vyzývá proto členské státy, aby kromě opatření zaměřených na prosazování udržitelného využívání půdy v zemědělské politice a snižování emisí způsobených zemědělstvím posílily ve svých vnitrostátních energetických a klimatických plánech, zejména pak v opatřeních, která se týkají zemědělství a využívání půdy, změn ve využívání půdy a lesnictví (LULUCF), také obnovu a udržitelné využívání půdy jakožto nástroje klimatické politiky, a aby zachovávaly, obnovovaly a podporovaly úložiště uhlíku (zejména v oblastech s půdou bohatou na uhlík, jako jsou území s travními porosty a rašeliniště); domnívá se, že je třeba podporovat opatření na zvýšení ukládání uhlíku v půdě; vítá zejména oznámení Komise o iniciativě na podporu zemědělských postupů zlepšujících pohlcování uhlíku (tzv. *carbon farming*) a vybízí Komisi, aby v této oblasti prozkoumala různé možnosti;

51. domnívá se, že je třeba zabránit neudržitelným postupům, které vedou ke ztrátám organického uhlíku v půdě a ke změně klimatu; vyjadřuje politování nad tím, že odhady týkající se obsahu uhlíku jsou omezeny na svrchní půdní horizonty, a vyzývá členské státy a Komisi, aby zajistily relevantní údaje o obsahu uhlíku v nižších vrstvách půdy, které by vedly k lepšímu pochopení celkového potenciálu půdy pro uchovávání a zvýšení obsahu uhlíku;

52. vyzývá Komisi, aby v nadcházející revizi nařízení o využívání půdy, změnách ve využívání půdy a lesnictví stanovila cílové datum, do něhož se veškerá zemědělská půda stane čistým pohlcovačem uhlíku v souladu s cíli EU v oblasti klimatické neutrality stanovenými do roku 2050;

53. zdůrazňuje, že zemědělské postupy zlepšující pohlcování uhlíku (*carbon farming*) mohou být přínosné v řadě oblastí: mohou zmírňovat dopady změny klimatu, zlepšovat produkční kapacitu a odolnost půdy, zvyšovat biologickou rozmanitost a snižovat odtok živin; vyzývá k posílení budování kapacit, vytváření sítí a předávání znalostí s cílem urychlit pohlcování uhlíku a zvýšit množství uhlíku uloženého v půdě, a nabídnout tak řešení pro problémy týkající se klimatu;

54. zdůrazňuje, že neudržitelný způsob využívání půdy uvolňuje uhlík z půdy do atmosféry poté, co byl staletí či tisíciletí součástí půdního ekosystému;

Středa 28. dubna 2021

55. vyzývá Komisi a členské státy, aby zajistily, že výzkum se bude adekvátně zabývat multifunkční úlohou půdy, aby posílily inovace ve výzkumu a financování týkající se půdy a upravily příslušné stávající programy financování způsobem, který usnadní provádění těchto výzkumných projektů s cílem umožnit zohlednění zvláštních vlastností půdy v souvisejícím výzkumu; vítá v této souvislosti zahájení vědecké mise programu Horizont Evropa zaměřené na zdraví půdy a potraviny; vyzývá k posílení úlohy střediska EU pro sledování půdy a Evropského datového půdního centra a k přidělení odpovídajících finančních prostředků na plnění jejich úkolů a cílů nové strategie v oblasti půdy; dále vyzývá Komisi a členské státy, aby nabývaly odborných taxonomických vědomostí o biologické rozmanitosti půdy a znalostí způsobu, jakým půdní podmínky působí na interakci ekosystémů; zdůrazňuje vzájemné propojení půdy a vody a vyzývá k cílené podpoře výzkumu pozitivní role, kterou zdravé půdy hrají při dalším snižování difúzního znečištění vody;

56. vyzývá Komisi a členské státy, aby zajistily dostatečnou finanční podporu a pobídky na podporu ochrany půdy, udržitelného hospodaření s půdou, jejího zachování a obnovy, inovací a výzkumu prostřednictvím společné zemědělské politiky, politiky soudržnosti, programu Horizont Evropa a dalších dostupných finančních nástrojů; vybízí Komisi a členské státy, aby určily oblasti, které trpí erozí a nízkým obsahem organického uhlíku, a oblasti, v nichž dochází ke zhutňování, které by mohly těžit z cíleného financování;

57. vyzývá Komisi a členské státy, aby zajistily odpovídající úroveň lidských zdrojů a finanční udržitelnost agentur zapojených do činností týkajících se tematické strategie pro půdu; zdůrazňuje, že nezbytnou podmínkou úspěšného provádění politik Unie je dostatečný počet kvalifikovaných pracovníků; vyzývá proto Komisi, aby zajistila odpovídající počet zaměstnanců, zejména pro Generální ředitelství pro životní prostředí;

58. vyzývá Komisi a členské státy, aby v celé Unii zavedly opatření umožňující harmonizované a integrované shromažďování údajů, komplexní monitorovací systém a výměnu informací a osvědčených postupů týkajících se ochrany půdy, udržitelného hospodaření s půdou a její obnovy a aby zároveň maximalizovaly součinnost stávajících monitorovacích systémů s nástroji SZP;

59. domnívá se, že tato opatření by měla být základními podmínkami pro způsobilost k financování z prostředků Unie nebo členských států;

60. domnívá se, že členské státy by měly vypracovávat a zveřejňovat zprávy o stavu půdy v pravidelných, maximálně pětiletých intervalech; domnívá se, že veškeré shromážděné údaje o půdě by měly být veřejně přístupné na internetu;

61. podporuje iniciativy zaměřené na zlepšení informovanosti veřejnosti a pochopení pozitivního vlivu ochrany půdy a jejích funkcí, včetně těch, které souvisí s udržitelným hospodařením s půdou a s její ochranou a obnovou, veřejným zdravím a udržitelností životního prostředí; zdůrazňuje, že informovanost veřejnosti a pochopení funkcí půdy jsou klíčem k úspěchu nové strategie v oblasti půdy a k zajištění účasti občanů, především vlastníků půdy, zemědělců a lesníků, jakožto primárních aktérů hospodaření s půdou; vyzývá k větší spolupráci s širokou veřejností v otázkách zdraví půdy a v krizových ekologických situacích a rovněž vyzývá k podpoře komunitních iniciativ v oblasti ochrany a udržitelného využívání půdy; podporuje Světový den půdy a naléhavě vyzývá k dalším krokům ke zvýšení povědomí o této problematice;

62. zdůrazňuje, že rizika pro životní prostředí, na něž se vztahují připravované závazné právní předpisy týkající se lidských práv a náležité péče v otázkách životního prostředí, by měla zahrnovat degradaci půdy se zřetelem k cílům a záměrů nové strategie EU v oblasti půdy;

63. vyzývá Komisi, aby z pozice globálního lídra na poli ochrany životního prostředí zahrnula do nové strategie EU pro půdu ochranu a udržitelné využívání půdy ve všech příslušných aspektech její vnější politiky, a aby tento aspekt zejména důkladně zohledňovala při uzavírání relevantních mezinárodních smluv a při revizi těch stávajících;

64. vyzývá Komisi, aby ochranu půdy začlenila do obchodních dohod, konkrétně do jejich kapitol týkajících se obchodu a udržitelného rozvoje, aby přijala opatření k řešení degradace půdy dovážené z těchto zemí, včetně degradace způsobené biopalivy s vysoce nepříznivými dopady na životní prostředí, a aby upustila od vývozu degradace půdy; vyzývá Komisi, aby zajistila, že dovoz výrobků ze třetích zemí do EU splňuje stejné normy pro ekologické a udržitelné využívání půdy;

65. chápe význam spolupráce na všech úrovních za účelem účinného řešení všech rizik ohrožujících půdu; vyzývá proto členské státy, aby šly příkladem a zvážily možnost navrhnout v rámci OSN přijetí úmluvy o půdě;

66. vyjadřuje podporu misi programu Horizont s názvem „Péče o půdu je péčí o život“, kterou navrhl výbor mise pro zdravou půdu a potraviny a jejímž cílem je zajistit, aby do roku 2030 bylo 75 % půdy zdravé pro potřeby zdravých potravin, lidí, přírody a klimatu;

67. doporučuje rozvoj nových zelených lesnických a agrolesnických území, zejména v městských regionech, s cílem vyvážit negativní dopady stávajícího rozšířeného zakrývání půdy v evropských městech;

68. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení Radě, Komisi a vládám a parlamentům členských států.